

Posudek na diplomovou práci

Posudek vedoucí diplomové práce

„Rekognice – psychologické souvislosti a dopady vlivu etnické příslušnosti pachatele,“

kteřou předkládá

Hana Trojanová

Autorka se rozhodla věnovat se ve své diplomové práci oblasti, v níž jsou v zahraničí realizovány četné výzkumy, oblasti rekognice (eye-witness identification). Ukazuje se, že psychologické poznatky jsou pro rozvoj policejní praxe v této oblasti stěžejní. Výstupy je pak třeba nahlížet kromě perspektivy psychologie sociální také např. z pohledu obecné psychologie ve specifických aplikovaných podmínkách.

V první kapitole uvádí autorka základní charakteristiky paměťového procesu v kontextu svědecké výpovědi. Ve druhé kapitole se zabývá očitým svědkem, přináší vybrané psychologické faktory ovlivňující identifikaci pachatele. Specificky se věnuje vlivům a charakteristikám rozpoznání obličeje. Ve třetí kapitole se zaměřuje na rekognici jako takovou, jako úkon v rámci trestního řízení. Charakterizuje druhy rekognice, její průběh a to vše znovu z pohledu psychologie – psychických dějů a procesů, které se zapojují a sociálně psychologických proměnných. Přináší informace o psychologicky relevantních vlivech, které mohou vstupovat do kvality a přesnosti rekognice a tím i do jejího vlastního výsledku (např. vliv zpětné vazby od vyšetřovatele, odmítnutí identifikovat pachatele). Čtvrtá kapitola je pak věnována etnicitě a její roli v rámci svědeckých výpovědí, identifikace. Specificky se pak zabývá vnímáním asijského etnika (imigrantů z Vietnamu) v české společnosti, ve vztahu k zaměření empirického šetření realizovaného v rámci diplomové práce.

Jedním z východisek autorky pro realizaci jejího šetření, je argument rostoucí mnohonárodnosti v rámci jednotlivých států, kdy podchycení charakteristik schopnosti identifikovat příslušníky jiné kultury může být podstatnou informací jak pro trestní řízení, tak pro psychologii jako takovou. Autorka chce v rámci svého výzkumu prověřit schopnost členů majoritní společnosti (Čechů) identifikovat příslušníka vietnamské menšiny a porovnat jejich přesnost s identifikací v rámci vlastní komunity. Dalším cílem je sledovat a popsat vybrané související charakteristiky. Pro účely výzkumu vytvořila autorka inscenované přepadení banky, které natočila na kameru a poté promítala účastníkům výzkumu, kteří měli následně identifikovat domnělého pachatele v sadě fotografií. Situace měla dvě varianty s příslušníky majority i minority. Autorka pečlivě popsal postup výzkumu a metodiku. Charakterizovala výzkumný vzorek čítající 153 osob a postup vyhodnocení dat. Strukturovaně uvádí výsledky pro jednotlivé hypotézy i další stanovené výzkumné otázky. Zajímavé bylo např. subjektivní hodnocení přehlednosti situace – která byla hodnocena jako významně méně přehledná u pachatele vietnamské národnosti, ačkoli videozáznamy byly v podstatě totožné a lze se ptát, jestli

subjektivní nejistota v identifikaci pachatele jiné národnosti nemá vliv i na toto celkové hodnocení situace (podobné souvislosti jsou ve výzkumech opakovaně potvrzovány). Výsledky a celý výzkum jsou strukturovaně a velmi pečlivě diskutovány.

Práce přináší v celistvé avšak přehledné podobě informace k problematice očitého svědectví z pohledu psychologie, se zaměřením na klíčovou oblast – identifikace osoby jiné kultury. V jejím rámci je realizován velmi zdařilý experiment. Ocenit lze nejen pečlivou přípravu a realizaci experimentu, ale i zajímavé výstupy týkající se nejen tří hlavních hypotéz, ale i dalších výzkumných otázek. Přínosem je také vyhovění výzkumným i aplikačním nárokům. Práce vychází ze značného množství především zahraniční recentní odborné literatury.

Na závěr otázka: Co bylo na realizaci výzkumu pro autorku nejpoutavější a co nejnáročnější?

Hana Trojanová předložila práci, která splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze a navrhuji hodnocení: výborně.

Praha 19. 8. 2013

PhDr. Hedvika Boukalová, Ph.D.